Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 26ης Ιανουαρίου 2017*

«Αίτηση αναίρεσης — Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Βελγική, γερμανική, γαλλική, ιταλική, ολλανδική και αυστριακή αγορά ειδών υγιεινής — Συντονισμός τιμών πώλησης και ανταλλαγή ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών — Ενιαία και διαρκής παράβαση — Υποχρέωση αιτιολόγησης»

Στην υπόθεση C-614/13 P,

με αντικείμενο αίτηση αναίρεσης δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία ασκήθηκε στις 27 Νοεμβρίου 2013,

Masco Corp., με έδρα το Taylor (Ηνωμένες Πολιτείες),

Hansgrohe AG, με έδρα το Schiltach (Γερμανία),

Hansgrohe Deutschland Vertriebs GmbH, με έδρα το Schiltach,

Hansgrohe Handelsgesellschaft mbH, με έδρα το Wiener Neudorf (Αυστρία),

Hansgrohe SA/NV, με έδρα τις Βρυξέλλες (Βέλγιο),

Hansgrohe BV, με έδρα το Westknollendam (Κάτω Χώρες),

Hansgrohe SARL, με έδρα το Antony (Γαλλία),

Hansgrohe Srl, με έδρα το Villanova d'Asti (Ιταλία),

Hüppe GmbH, με έδρα το Bad Zwischenahn (Γερμανία),

Hüppe GesmbH, με έδρα το Laxenburg (Αυστρία),

Hüppe Belgium SA/NV, με έδρα το Woluwé Saint-Étienne (Βέλγιο),

Hüppe BV, με έδρα το Alblasserdam (Κάτω Χώρες),

εκπροσωπούμενες από τους D. Schroeder και S. Heinz, Rechtsanwälte, καθώς και από την B. Fischer, advocate, εντολοδόχο του J. Temple Lang, solicitor,

αναιρεσείουσες,

όπου ο έτερος διάδικος είναι η

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους L. Malferrari και F. Ronkes Agerbeek, επικουρούμενους από τον B. Kennelly, barrister,

καθής πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Tizzano, αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, προεδρεύοντα του πρώτου τμήματος, M. Berger, E. Levits, S. Rodin (εισηγητή) και F. Biltgen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Wathelet

γραμματέας: K. Malacek, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησης της 10ης Σεπτεμβρίου 2015,

κατόπιν της απόφασης που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την υπό κρίση αίτηση αναίρεσης, οι Masco Corp., Hansgrohe AG, Hansgrohe Deutschland Vertriebs GmbH, Hansgrohe Handelsgesellschaft mbH, Hansgrohe SA/NV, Hansgrohe BV, Hansgrohe SARL, Hansgrohe Srl, Hüppe GmbH, Hüppe GesmbH, Hüppe Belgium SA/NV και Hüppe BV ζητούν να αναιρεθεί η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 16ης Σεπτεμβρίου 2013, Masco κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-378/10, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, EU:T:2013:469), με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή τους που είχε ως αίτημα τη μερική ακύρωση της απόφασης C(2010) 4185 τελικό της Επιτροπής, της 23ης Ιουνίου 2010, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/39092 – Εγκαταστάσεις λουτρών) (στο εξής: επίδικη απόφαση).

Το ιστορικό της διαφοράς και η επίδικη απόφαση

2 Το ιστορικό της διαφοράς έχει ήδη εκτεθεί στις σκέψεις 1 έως 9 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης και μπορεί να συνοψιστεί ως εξής.

3 Οι αναιρεσείουσες, ήτοι η Masco Corp., αμερικανική επιχείρηση, και ορισμένες από τις ευρωπαϊκές θυγατρικές της, μεταξύ των οποίων οι Hansgrohe AG και Hüppe GmbH, κατασκευάζουν βρύσες μπάνιου καθώς και ντουζιέρες και εξαρτήματά τους.

4 Στις 15 Ιουλίου 2004 οι προσφεύγουσες ενημέρωσαν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την ύπαρξη σύμπραξης στον τομέα των ειδών υγιεινής και ζήτησαν να μην τους επιβληθεί πρόστιμο, δυνάμει της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (καρτέλ) (ΕΕ 2002, C 45, σ. 3), ή, τουλάχιστον, να τους επιβληθεί μειωμένο πρόστιμο. Στις 2 Μαρτίου 2005 η Επιτροπή έλαβε απόφαση περί υπό όρους μη επιβολής προστίμου, βάσει του άρθρου 8, στοιχείο α', και του άρθρου 15 της ανακοίνωσης αυτής.

5 Στις 23 Ιουνίου 2010 εκδόθηκε η επίδικη απόφαση με την οποία η Επιτροπή διαπίστωσε παράβαση του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο της 2ας Μαΐου 1992 (ΕΕ 1994, L 1, σ. 3), στον τομέα των ειδών υγιεινής. Κατά την Επιτροπή, η παράβαση αυτή, στην οποία μετείχαν 17 επιχειρήσεις, ανάμεσά τους και οι αναιρεσείουσες, τελέστηκε σε διάφορες περιόδους κατά το χρονικό διάστημα από τις 16 Οκτωβρίου 1992 έως τις 9 Νοεμβρίου 2004, υπό τη μορφή ενός πλέγματος αντίθετων προς τον ανταγωνισμό συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στο έδαφος του Βελγίου, της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Ιταλίας, των Κάτω Χωρών και της Αυστρίας.

6 Η Επιτροπή έκρινε ότι οι επίμαχες αντίθετες προς τον ανταγωνισμό πρακτικές αποτελούσαν μέρος ενός συνολικού σχεδίου των οικείων επιχειρήσεων για τον περιορισμό του μεταξύ τους ανταγωνισμού και παρουσίαζαν τα χαρακτηριστικά ενιαίας και διαρκούς παράβασης, η οποία κάλυπτε είδη υγιεινής που ανήκαν σε μία από τις ακόλουθες τρεις υποκατηγορίες προϊόντων: βρύσες μπάνιου, ντουζιέρες και εξαρτήματά τους, και κεραμικά μπάνιου (στο εξής: τρεις υποκατηγορίες προϊόντων).

7 Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή κατέληξε, με το άρθρο 2 της επίδικης απόφασης, ότι οι 17 αυτές επιχειρήσεις είχαν μετάσχει σε ενιαία παράβαση και είχαν, συνεπώς, παραβεί το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και το άρθρο 53 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, της 2ας Μαΐου 1992.

8 Εντούτοις, όσον αφορά τις αναιρεσείουσες, η Επιτροπή διευκρίνισε με το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, σημείο 1, της επίδικης απόφασης ότι δεν τους επέβαλλε πρόστιμο.

Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

9 Οι αναιρεσείουσες άσκησαν, με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 7 Σεπτεμβρίου 2010, προσφυγή ακύρωσης κατά της επίδικης απόφασης ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, προβάλλοντας έναν και μοναδικό λόγο ακύρωσης, με τον οποίο υποστήριξαν ότι κακώς η Επιτροπή έκρινε ότι είχαν μετάσχει σε ενιαία παράβαση στον τομέα των ειδών υγιεινής.

10 Ειδικότερα, στο πλαίσιο του μοναδικού λόγου ακύρωσης, οι αναιρεσείουσες προσήψαν στην Επιτροπή ότι υπέπεσε σε σφάλματα, αφενός μεν, κατά τον προσδιορισμό των στοιχείων που θεμελιώνουν τόσο την ύπαρξη ενιαίας παράβασης όσο και τη συμμετοχή επιχειρήσεων σε αυτήν, αφετέρου δε, κατά την εκτίμηση των πραγματικών στοιχείων στα οποία στηρίχθηκε η διαπίστωση περί ενιαίας παράβασης και περί δικής τους συμμετοχής σε αυτήν.

11 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή στο σύνολό της.

Αιτήματα των διαδίκων

12 Οι αναιρεσείουσες ζητούν από το Δικαστήριο:

— να αναιρέσει την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου·

— να ακυρώσει την επίδικη απόφαση στο μέτρο που τις αφορά·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα και

— να λάβει κάθε άλλο μέτρο το οποίο κρίνει, ενδεχομένως, σκόπιμο.

13 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την αίτηση αναίρεσης και

— να καταδικάσει τις αναιρεσείουσες στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αίτησης αναίρεσης

14 Προς στήριξη της αίτησης αναίρεσης, οι αναιρεσείουσες προβάλλουν δύο λόγους. Με τον πρώτο λόγο αναίρεσης, υποστηρίζουν ότι ήταν εσφαλμένη η διαπίστωση περί συμμετοχής τους σε ενιαία παράβαση. Ο δεύτερος λόγος αναίρεσης αφορά παράβαση της υποχρέωσης αιτιολόγησης.

Επί του πρώτου λόγου αναίρεσης, με τον οποίο υποστηρίζεται ότι ήταν εσφαλμένη η διαπίστωση περί συμμετοχής των αναιρεσειουσών σε ενιαία παράβαση

Επιχειρήματα των διαδίκων

15 Με τον πρώτο λόγο, οι αναιρεσείουσες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι υπέπεσε σε νομικά σφάλματα κρίνοντας, πρώτον, ότι αυτές είχαν την πρόθεση να συμβάλουν με τη συμπεριφορά τους στους κοινούς σκοπούς που επιδιώκονταν από το σύνολο των μετεχόντων στη σύμπραξη, δεύτερον, ότι γνώριζαν την αθέμιτη συμπεριφορά την οποία σχεδίαζαν να τηρήσουν ή τηρούσαν οι υπόλοιπες επιχειρήσεις προς επιδίωξη των ως άνω σκοπών και, τρίτον, ότι αποδέχονταν τον σχετικό κίνδυνο. Ο λόγος αυτός χωρίζεται σε πέντε σκέλη.

16 Με το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου, οι αναιρεσείουσες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι, διαπιστώνοντας στη σκέψη 59 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης ότι σκοπός των επίμαχων αθέμιτων πρακτικών ήταν να εξασφαλίσουν οι αναιρεσείουσες ότι θα υπάρχει κοινό μέτωπο απέναντι στους χονδρεμπόρους όσον αφορά τις τρεις υποκατηγορίες προϊόντων, μεταξύ των οποίων και τα κεραμικά μπάνιου, παραμόρφωσε προδήλως τα αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την πρόθεσή τους να συμβάλουν με τη συμπεριφορά τους στον κοινό σκοπό που επιδίωκαν όλοι οι μετέχοντες στην ενιαία παράβαση. Συγκεκριμένα, κατά την άποψή τους, δεν είναι δυνατό να συναχθεί τέτοιο συμπέρασμα από την αιτιολογική σκέψη 931 της επίδικης απόφασης, στην οποία παραπέμπει το Γενικό Δικαστήριο προς στήριξη του σκεπτικού του. Επιπλέον, κατά τις αναιρεσείουσες, αντιθέτως προς τα όσα επισημαίνονται στη σκέψη 59 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, οι ίδιες δεν παραδέχθηκαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, σε απάντηση ερωτήσεων που έθεσε το Γενικό Δικαστήριο, ότι στόχος των αθέμιτων πρακτικών ήταν να διαμορφωθεί κοινό μέτωπο απέναντι στους χονδρεμπόρους.

17 Με το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν επικουρικώς ότι, αν γίνει δεκτό ότι με τη σκέψη 59 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης δεν σκοπείται να διαπιστωθεί ότι οι αναιρεσείουσες είχαν την πρόθεση να συμβάλουν με τη συμπεριφορά τους στον κοινό σκοπό τον οποίο επιδίωκε το σύνολο των μετεχόντων στην ενιαία παράβαση, τούτο θα σημαίνει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν εξέτασε το ζήτημα αυτό και ότι, ως εκ τούτου, υπέπεσε σε νομικό σφάλμα, διότι δεν εφάρμοσε τα κατάλληλα νόμιμα κριτήρια.

18 Με το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου, οι αναιρεσείουσες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι παραμόρφωσε τα αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την εκ μέρους τους γνώση της αθέμιτης συμπεριφοράς την οποία σχεδίαζαν να τηρήσουν ή τηρούσαν οι υπόλοιπες επιχειρήσεις προς επιδίωξη του ως άνω σκοπού. Επ' αυτού υπογραμμίζουν ότι, στη σκέψη 61 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε στο εσφαλμένο, κατά την άποψή τους, συμπέρασμα ότι οι αναιρεσείουσες γνώριζαν το σύνολο των αθέμιτων πρακτικών, απλώς και μόνον επειδή ήταν μέλη συντονιστικών οργάνων και επαγγελματικών ενώσεων σχετικών με τις οικείες υποκατηγορίες

προϊόντων. Οι αναιρεσείουσες διατείνονται ότι, παρά τη συμμετοχή τους σε τέτοια όργανα και ενώσεις στο Βέλγιο, τη Γαλλία και την Ιταλία, δεν γνώριζαν τη συντονισμένη αύξηση της τιμής των κεραμικών μπάνιου στο έδαφος των τριών αυτών κρατών μελών.

19 Με το τέταρτο σκέλος του πρώτου λόγου, οι αναιρεσείουσες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν εφάρμοσε ορθώς τα νόμιμα κριτήρια σχετικά με τη διαπίστωση ενιαίας παράβασης, καθόσον παρέλειψε να εξετάσει αν αυτές μπορούσαν ευλόγως να προβλέψουν το σύνολο των αντίθετων προς τον ανταγωνισμό πρακτικών που αφορούσαν τα κεραμικά μπάνιου.

20 Με το πέμπτο σκέλος του πρώτου λόγου, οι αναιρεσείουσες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι υπέπεσε σε νομικό σφάλμα, παραλείποντας να εξετάσει κατά πόσον αυτές αποδέχονταν τον κίνδυνο από τις ενέργειες τις οποίες σχεδίαζαν ή στις οποίες προέβαιναν οι λοιπές επιχειρήσεις εμπορίας κεραμικών μπάνιου, προς επίτευξη του κοινού σκοπού τον οποίο επιδίωκε το σύνολο των μετεχόντων στη σύμπραξη. Κατά τις αναιρεσείουσες, από τη νομολογία του Δικαστηρίου συνάγεται ότι η εν λόγω προϋπόθεση ισχύει και ως προς τις περιπτώσεις όπου μια επιχείρηση γνώριζε την αθέμιτη συμπεριφορά την οποία σχεδίαζαν να τηρήσουν ή τηρούσαν άλλες επιχειρήσεις προς επίτευξη του σκοπού αυτού, συνιστά δε το στοιχείο της πρόθεσης που απαιτείται προκειμένου να στοιχειοθετηθεί η αντίθετη στον ανταγωνισμό συμμετοχή της επιχείρησης αυτής στο σύνολο των οικείων αντίθετων προς τον ανταγωνισμό ενεργειών.

21 Κατά την Επιτροπή, ο πρώτος λόγος αναίρεσης πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος ή, εν πάση περιπτώσει, ως αβάσιμος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

22 Υπενθυμίζεται εισαγωγικώς ότι, κατά πάγια νομολογία, παράβαση του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ ενδέχεται να προκύπτει όχι μόνον από μεμονωμένη πράξη, αλλά και από σειρά πράξεων ή ακόμη και από διαρκή συμπεριφορά, έστω και αν ένα ή περισσότερα στοιχεία της σειράς πράξεων ή της διαρκούς συμπεριφοράς θα μπορούσαν επίσης να συνιστούν, καθ' εαυτά και μεμονωμένα, παράβαση της διατάξεως αυτής. Έτσι, όταν οι διάφορες πράξεις εντάσσονται σε ένα «συνολικό σχέδιο», λόγω του ότι επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό, ήτοι τη νόθευση του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, η Επιτροπή δικαιούται να καταλογίσει την ευθύνη για τις πράξεις αυτές αναλόγως της συμμετοχής στην παράβαση, η οποία λαμβάνεται υπόψη στο σύνολό της (αποφάσεις της 6ης Δεκεμβρίου 2012, Επιτροπή κατά Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, σκέψη 41, καθώς και της 24ης Ιουνίου 2015, Fresh Del Monte Produce κατά Επιτροπής και Επιτροπή κατά Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P και C-294/13 P, EU:C:2015:416, σκέψη 156).

23 Επιχείρηση που έχει μετάσχει σε μια τέτοια ενιαία και σύνθετη παράβαση με ενέργειές της, οι οποίες ενέπιπταν στην έννοια της κατά το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ αντίθετης προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής και απέβλεπαν στην υλοποίηση της παραβάσεως στο σύνολό της, μπορεί συνεπώς να είναι συνυπαίτια, ως προς όλη τη διάρκεια της συμμετοχής της στην εν λόγω παράβαση, για ενέργειες στις οποίες προέβησαν άλλες επιχειρήσεις στο πλαίσιο της ίδιας παραβάσεως. Τούτο ισχύει όταν αποδεικνύεται ότι η επιχείρηση αυτή είχε την πρόθεση να συμβάλει με τη συμπεριφορά της στους κοινούς σκοπούς που επιδίωκε το σύνολο των μετεχόντων και ότι είτε γνώριζε την παραβατική συμπεριφορά την οποία σχεδίαζαν να τηρήσουν ή τηρούσαν άλλες επιχειρήσεις, επιδιώκοντας τους ίδιους σκοπούς, είτε μπορούσε ευλόγως να την προβλέψει και αποδεχόταν τον σχετικό κίνδυνο (αποφάσεις της 6ης Δεκεμβρίου 2012, Επιτροπή κατά Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, σκέψη 42, και της 24ης Ιουνίου 2015, Fresh Del Monte Produce κατά Επιτροπής και Επιτροπή κατά Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P και C-294/13 P, EU:C:2015:416, σκέψη 157).

24 Εν προκειμένω, με το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου, οι αναιρεσείουσες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι παραμόρφωσε τα αποδεικτικά στοιχεία διαπιστώνοντας, στη σκέψη 59 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι οι επίμαχες αθέμιτες πρακτικές συνίσταντο στη διαμόρφωση κοινού τους μετώπου απέναντι στους χονδρεμπόρους για τις τρεις υποκατηγορίες προϊόντων.

25 Επ' αυτού πρέπει να σημειωθεί ότι, από τη συγκεκριμένη σκέψη της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, καθίσταται σαφές ότι, εν πάση περιπτώσει, το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε μόνον επαλλήλως στην προαναφερθείσα διαπίστωση, προκειμένου να διατυπώσει την κρίση του περί της ύπαρξης και της φύσης ενός τέτοιου συνολικού σχεδίου που να δικαιολογεί τον χαρακτηρισμό της παράβασης ως ενιαίας, δεδομένου ότι, στην πραγματικότητα, η κρίση αυτή συνάγεται, κατά το Γενικό Δικαστήριο, από πλείονα άλλα στοιχεία τα οποία επισήμανε η Επιτροπή με την επίδικη απόφασή της.

26 Ως εκ τούτου, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναίρεσης πρέπει να απορριφθεί ως αλυσιτελές, εφόσον τα επιχειρήματα που προέβαλαν οι αναιρεσείουσες στο πλαίσιο του σκέλους αυτού δεν είναι ικανά να θέσουν εν αμφιβόλω το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε το Γενικό Δικαστήριο με τις σκέψεις 58 και 62 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, δηλαδή ότι ορθώς η Επιτροπή έκρινε ότι υπήρχε ενιαία παράβαση (βλ., στο ίδιο πνεύμα, διατάξεις της 28ης Οκτωβρίου 2004, Επιτροπή κατά CMA CGM κ.λπ., C-236/03 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2004:679, σκέψεις 30 έως 32, και της 21ης Οκτωβρίου 2014, Mundipharma κατά ΓΕΕΑ, C-669/13 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2014:2308, σκέψη 36).

27 Με το δεύτερο, το τέταρτο και το πέμπτο σκέλος του πρώτου λόγου, οι αναιρεσείουσες προσάπτουν κατ' ουσίαν στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν εξέτασε αν πληρούνταν οι προϋποθέσεις οι οποίες απαριθμούνται στη σκέψη 22 της παρούσας απόφασης, ήτοι, πρώτον, αν αυτές είχαν όντως την πρόθεση να συμβάλουν με τη συμπεριφορά τους στους κοινούς σκοπούς που επιδιώκονταν από το σύνολο των μετεχόντων στην ενιαία παράβαση, δεύτερον, αν μπορούσαν ευλόγως να προβλέψουν όλες τις αντίθετες προς τον ανταγωνισμό ενέργειες όσον αφορά τα κεραμικά μπάνιου και, τρίτον, αν αποδέχονταν τον σχετικό κίνδυνο.

28 Υπενθυμίζεται επ' αυτού ότι, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το Γενικό Δικαστήριο δεν οφείλει κατ' αρχήν να απαντήσει σε λόγους και επιχειρήματα που είτε δεν προβλήθηκαν καθόλου είτε δεν διατυπώθηκαν με επαρκή σαφήνεια και ακρίβεια κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, ιδίως δε με το εισαγωγικό δικόγραφο (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 6ης Μαρτίου 2001, Connolly κατά Επιτροπής, C-274/99 P, EU:C:2001:127, σκέψη 121, και της 20ής Μαρτίου 2014, Rousse Industry κατά Επιτροπής, C-271/13 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2014:175, σκέψεις 17 έως 19).

29 Εν προκειμένω, από την εξέταση τόσο του εισαγωγικού δικογράφου όσο και του υπομνήματος απάντησης που κατατέθηκαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου, και πιο συγκεκριμένα εκείνων των σημείων του δικογράφου και του υπομνήματος τα οποία επικαλέσθηκαν οι αναιρεσείουσες προς στήριξη της υπό κρίση αίτησης αναίρεσης, συνάγεται ότι οι αναιρεσείουσες αμφισβήτησαν μεν ότι γνώριζαν το σύνολο των συμπαιγνιακών πρακτικών ως προς τις τρεις υποκατηγορίες προϊόντων, πλην όμως δεν προέβαλαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου κανένα επιχείρημα περί του ότι δεν συνέβαλλαν με τη συμπεριφορά τους στους κοινούς σκοπούς του συνόλου των μετεχόντων, λόγω του ότι δεν μπορούσαν ευλόγως να προβλέψουν όλες τις προσαπτόμενες ενέργειες που συνιστούσαν παράβαση, ή ότι δεν αποδέχονταν τον κίνδυνο που συνδεόταν με τις ενέργειες αυτές.

30 Κατόπιν τούτου, δεν είναι δυνατό να προσαφθεί στο Γενικό Δικαστήριο ότι παρέλειψε να εξετάσει συγκεκριμένα τα ζητήματα αυτά στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Όσον αφορά δε το επιχείρημα ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν εξέτασε αν οι αναιρεσείουσες μπορούσαν ευλόγως να προβλέψουν όλες τις προσαπτόμενες ενέργειες που συνιστούσαν παράβαση και αν αποδέχονταν τον σχετικό κίνδυνο, διαπιστώνεται επιπλέον ότι, δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τις σκέψεις 61 και 82 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι οι αναιρεσείουσες γνώριζαν τις ενέργειες αυτές, δεν ήταν

υποχρεωμένο να ελέγξει αν μπορούσαν ευλόγως να τις προβλέψουν και αποδέχονταν παράλληλα τον σχετικό κίνδυνο, αφού, όπως προκύπτει από τη σκέψη 23 της παρούσας απόφασης, οι δύο προϋποθέσεις είναι διαζευκτικές.

31 Στον βαθμό που σκοπός των επιχειρημάτων που προβάλλουν οι αναιρεσείουσες είναι να γίνει δεκτό ότι δεν πληρούνται εν προκειμένω οι προϋποθέσεις οι οποίες εκτέθηκαν στη σκέψη 23 της παρούσας απόφασης, τα επιχειρήματα αυτά δεν επιτρέπεται να εξεταστούν κατ' αναίρεση.

32 Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου στην αναιρετική δίκη περιορίζεται κατ' αρχήν στον έλεγχο της νομικής λύσης η οποία δόθηκε επί των ισχυρισμών που συζητήθηκαν ενώπιον των δικαστών της ουσίας (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 30ής Απριλίου 2014, FLSmidth κατά Επιτροπής, C-238/12 P, EU:C:2014:284, σκέψη 42, και της 22ας Μαΐου 2014, ASPLA κατά Επιτροπής, C-35/12 P, EU:C:2014:348, σκέψη 39).

33 Επομένως, το δεύτερο, το τέταρτο και το πέμπτο σκέλος του πρώτου λόγου αναίρεσης είναι απορριπτέα ως εν μέρει απαράδεκτα και εν μέρει αβάσιμα.

34 Στο πλαίσιο του τρίτου σκέλους του πρώτου λόγου, οι αναιρεσείουσες διατείνονται ότι το Γενικό Δικαστήριο παραμόρφωσε αποδεικτικά στοιχεία κρίνοντας εσφαλμένως, με τις σκέψεις 61 και 82 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι αυτές γνώριζαν το σύνολο των αθέμιτων πρακτικών, μεταξύ των οποίων και εκείνες που αφορούσαν τα κεραμικά μπάνιου και εφαρμόζονταν στο Βέλγιο, τη Γαλλία και την Ιταλία.

35 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, κατά τα άρθρα 256 ΣΛΕΕ και 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η αίτηση αναίρεσης περιορίζεται σε νομικά ζητήματα. Συνεπώς, το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να διαπιστώνει και να εκτιμά τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά, καθώς και να εκτιμά τα αποδεικτικά στοιχεία. Ως εκ τούτου, η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων δεν αποτελεί, εκτός αν συντρέχει περίπτωση παραμόρφωσής τους, νομικό ζήτημα υποκείμενο, αυτό καθ' εαυτό, στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου (βλ., στο ίδιο πνεύμα, διάταξη της 24ης Σεπτεμβρίου 2009, Alcon κατά ΓΕΕΑ, C-481/08 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:579, σκέψη 18, απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 2011, Media-Saturn-Holding κατά ΓΕΕΑ, C-92/10 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2011:15, σκέψη 27, και διάταξη της 3ης Μαρτίου 2016, AgriCapital κατά ΓΕΕΑ, C-440/15 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:144, σκέψη 32).

36 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, συντρέχει περίπτωση παραμόρφωσης όταν, χωρίς να εξεταστούν νέα αποδεικτικά στοιχεία, προκύπτει ότι η εκτίμηση των υφιστάμενων αποδεικτικών στοιχείων είναι προδήλως εσφαλμένη. Εντούτοις, η παραμόρφωση αυτή πρέπει να προκύπτει προδήλως από τα στοιχεία της δικογραφίας, χωρίς να χρειάζεται εκ νέου εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδείξεων. Εξάλλου, ο αναιρεσείων που προβάλλει παραμόρφωση αποδεικτικών στοιχείων εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου οφείλει να προσδιορίσει επακριβώς ποια στοιχεία παραμορφώθηκαν και να καταδείξει τα σφάλματα ανάλυσης τα οποία οδήγησαν, κατά την εκτίμησή του, το Γενικό Δικαστήριο σε αυτήν την παραμόρφωση (βλ., σχετικά, απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 2015, Ιταλία και Επιτροπής, C-280/14 P, EU:C:2015:792, σκέψη 52 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

37 Εν προκειμένω, όσον αφορά τις περιεχόμενες στις σκέψεις 61 και 82 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου ότι οι αναιρεσείουσες γνώριζαν τις επίμαχες αθέμιτες πρακτικές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι τελευταίες δεν προσδιόρισαν, στο δικόγραφό τους, ποιο ήταν το αποδεικτικό στοιχείο του οποίου η εκτίμηση από το Γενικό Δικαστήριο υπήρξε προδήλως εσφαλμένη κατά την έννοια της ως άνω νομολογίας.

38 Έτσι, υπό το πρόσχημα της επιχειρηματολογίας τους περί παραμόρφωσης των αποδεικτικών στοιχείων, οι αναιρεσείουσες επιχειρούν, κατά βάθος, να θέσουν εν αμφιβόλω την πραγματική εκτίμηση στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο κρίνοντας ότι, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των πρακτικών συντονισμένης αύξησης των τιμών στο εσωτερικό των συντονιστικών οργάνων στα οποία μετείχαν και οι αναιρεσείουσες, ήταν δικαιολογημένο το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι οι τελευταίες γνώριζαν το σύνολο των οικείων αθέμιτων πρακτικών, περιλαμβανομένων και εκείνων που αφορούσαν τα κεραμικά μπάνιου. Η εκτίμηση όμως αυτή δεν υπόκειται στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου.

39 Κατά συνέπεια, το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου αναίρεσης είναι απορριπτέο ως απαράδεκτο.

40 Κατόπιν τούτου, ο πρώτος λόγος αναίρεσης πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

Επί του δεύτερου λόγου αναίρεσης, ο οποίος αφορά παράβαση της υποχρέωσης αιτιολόγησης

Επιχειρήματα των διαδίκων

41 Με τον δεύτερο λόγο, οι αναιρεσείουσες βάλλουν κατά της σκέψης 59 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, υποστηρίζοντας ότι, στον βαθμό που το Γενικό Δικαστήριο δεν εξέτασε ορισμένα κρίσιμα επιχειρήματα σχετικά με την προβαλλόμενη συμμετοχή τους σε ενιαία παράβαση, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση είναι ελλιπώς αιτιολογημένη.

42 Ειδικότερα, διατείνονται ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να εξετάσει, πρώτον, αν οι αναιρεσείουσες είχαν την πρόθεση να συμβάλουν με τη συμπεριφορά τους στον κοινό επιδιωκόμενο σκοπό, δεύτερον, αν μπορούσαν ευλόγως να προβλέψουν το σύνολο των αθέμιτων ενεργειών τις οποίες σχεδίαζαν ή στις οποίες προέβαιναν, στο πλαίσιο της εμπορίας κεραμικών μπάνιου, άλλες επιχειρήσεις προς επίτευξη των κοινών σκοπών που επιδιώκονταν από όλους τους μετέχοντες και, τρίτον, αν αποδέχονταν τον σχετικό κίνδυνο.

43 Κατά την άποψή τους, το Γενικό Δικαστήριο παρέβη κατ' αυτόν τον τρόπο την υποχρέωσή του να αιτιολογεί τις αποφάσεις του.

44 Η Επιτροπή αντιτείνει ότι ο δεύτερος λόγος είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος ή, εν πάση περιπτώσει, ως αβάσιμος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

45 Διαπιστώνεται ότι, στο μέτρο που ο δεύτερος λόγος αναίρεσης ομοιάζει κατ' ουσίαν με το δεύτερο, το τέταρτο και το πέμπτο σκέλος του πρώτου λόγου, είναι απορριπτέος βάσει της ίδιας συλλογιστικής η οποία αναπτύχθηκε στις σκέψεις 28 έως 33 της παρούσας απόφασης.

46 Δεδομένου ότι κανένας από τους λόγους τους οποίους προέβαλαν οι αναιρεσείουσες δεν έγινε δεκτός, η αίτηση αναίρεσης πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

47 Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναίρεσης είναι αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαίνεται επί των δικαστικών εξόδων.

48 Το άρθρο 138, παράγραφος 1, του ίδιου Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο εφαρμόζεται και στην αναιρετική δίκη δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού αυτού, ορίζει ότι ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι οι αναιρεσείουσες ηττήθηκαν, πρέπει, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Επιτροπής, να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα της παρούσας αναιρετικής διαδικασίας.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αίτηση αναίρεσης.

2) Καταδικάζει τις Masco Corp., Hansgrohe AG, Hansgrohe Deutschland Vertriebs GmbH, Hansgrohe Handelsgesellschaft mbH, Hansgrohe SA/NV, Hansgrohe BV, Hansgrohe SARL, Hansgrohe Srl, Hüppe GmbH, Hüppe GesmbH, Hüppe Belgium SA/NV και Hüppe BV στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)